

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen, Miljöavdelningen informerar om:

Miljö- och hälsofrågor i förskola, skola och fritidshem

Du som driver verksamheten ansvarar för att den anpassas till både den inre och yttre miljön. Miljöavdelningen bedriver tillsyn för att säkerställa att bland annat förskolor, skolor och fritidshem inte orsakar olägenhet för människors hälsa eller för miljön.

Miljöavdelningen ska ha in två typer av anmälningar från den som vill starta förskola, skola eller fritidshem. En anmälan enligt miljöbalken och en enligt livsmedelslagen, vilka båda kräver avgifter.

Lokalyta och toaletter

Du som driver verksamheten ansvarar för att lokalerna inte är så små att de innebär risker för hälsan. Om det inte finns tillräckliga ytor inomhus ska du motivera hur förskolan har tänkt erbjuda barnen en fullgod inomhusmiljö. Det bör finnas minst en toalett per 15 barn/elever och det ska dessutom finnas en separat personaltoalett.

Lekyta utomhus

Det är viktigt för barnens trivsel att det finns tillräckligt stora rast- och lekytor utomhus. Om gården ligger i direkt anslutning till en lekpark eller naturområde kan verksamhetens egen lekyta vara mindre. För de minsta barnen bör det dock finnas tillräckliga ytor på förskolegården. Gården ska erbjuda skugga.

Temperatur

Lufttemperaturen bör vara mellan 20 och 22°C. Golvtemperaturen bör vara runt 18°C. Avskärmning av solen kan behövas för att inomhustemperaturen inte ska bli för hög.

Fukt

Fukt kan orsaka mögel och bakterier som avger kemiska ämnen. Tecken som tyder på fuktskada kan vara missfärgning, avvikande lukt och bubblor i ytmaterialet. Du som driver verksamheten är ansvarig för att en utredning genomförs när det finns en misstanke om fuktskada.

Ventilation

Dålig ventilation kan ge upphov till bl.a. allergiska besvär, huvudvärk, trötthet, klåda och irritationer i ögon och luftvägar. Det är viktigt att lokalens ventilation är anpassad till verksamheten och att den regelbundet kontrolleras. Har ventilationen filter är det viktigt att dessa byts regelbundet.

OVK, obligatorisk ventilationskontroll, ska göras vart tredje år för förskolor, skolor och fritidshem.

Tänk på att en godkänd OVK inte är en garanti för att ventilationens luftflöden är anpassade efter det antal personer som normalt vistas i lokalen. Uteluftsflödet ska vara minst 7 l/s per person samt ett tillägg på minst 0,35 l/s per m². Ett enkelt sätt att kontrollera ventilationens funktion är att mäta koldioxidhalten. Koldioxidhalten ska inte överstiga 1 000 ppm.

Varmvatten

För att minimera risken för bakterietillväxt av t.ex. Legionella i varmvattensystemet ska vattnet i varmvattenberedare alltid hålla en temperatur på minst 60°C. I ledningarna och vid tappstället ska vattnet vara minst 50°C. Vattnet från kranar som små barn använder ska dock inte överstiga 38°C på grund av skållningsrisken. Regleringen av varmvattnet ska då först ske vid blandaren.

Radon

Radongashalten ska alltid kontrolleras vid nyetablering och ombyggnation och får inte överstiga 200 Bq/m³ luft. Minst var tionde år ska radongashalten mätas.

Smittskydd och hygien

Rutiner för handtvätt och personlig hygien ska finnas för både barn och personal på förskolor. Det ska även finnas hygienrutiner för exempelvis blöjbyten, toalettbesök och måltider. Det ska finnas rutiner för hur leksaker och annat material desinficeras samt för vad personal och föräldrar ska göra vid infektionssjukdomar. Skriftliga rutiner ska även finnas för tvätt av gardiner, mattor, utklädningskläder och andra textilier.

På toaletter och vid skötbord ska frånluftsventilation finnas.

Allergi

För att de som har allergier eller som är överkänsliga inte ska få besvär ska du ta fram rutiner för det förebyggande arbetet med allergifrågorna. Mer information finns på Astma- och Allergiförbundets hemsida.

Ljud

Ljudnivåer från installationer, exempelvis ventilation, ska inte överstiga 30 dBA. Lokaler där barn kan vara högljudda när de leker ska anpassas efter detta. Ljuddämpande tak, möbeltassar under stols- och bordsben och minskning av hårda ytor är några exempel på åtgärder.

Trafikbuller och luftföroreningar

Bullret från vägtrafik bör inte överskrida 30 dBA (dygnsekvivalent ljudnivå) inomhus i undervisningssalar, barnrum och vilrum. För buller utomhus bör inte Naturvårdsverkets riktvärden överskridas.

Rökning

Enligt tobakslagen får inte rökning förekomma i lokaler för skolor och barnomsorg eller utomhus i anslutning till dem.

Städning

En välstädad och ren miljö är viktig för att alla ska må bra.

Städrutiner ska upprättas där det framgår vem som städar, var, hur och hur ofta. Här ska även storstädning och rengöring av textilier, möbler och leksaker ingå. Rum där barn vistas längre tid samt hygienutrymmen ska städas dagligen. Högt belägna horisontella ytor, ventilationsdon, lampor och liknande ska städas i den omfattning som behövs för att undvika att damm samlas. Stoppade möbler bör dammsugas varje vecka och textila mattor varje dag. Gardiner, draperier, textila leksaker, utklädningskläder, madrasser och kuddar bör tvättas minst två gånger per år.

Det är viktigt att ha kontroll på städningen och använda rätt metoder på rätt material. Ta därför reda på vilka städmetoder som krävs för de olika utrymmena och deras ytskikt.

Förutsättningar för en bra städning

Möblera så att renhållningen av golvet underlättas. Att även övriga ytor hålls fria är en viktig förutsättning för att städningen ska kunna ske optimalt. Delaktighet från personal, elever och barn är betydelsefullt. Det kan innebära att man ställer upp stolar och håller bord fria så att det går lättare att städa, men också att man vet vilken dag det städas. Material, leksaker, madrasser och liknande förvaras bäst i skåp för att undvika onödiga dammansamlingar. Ju mer öppna ytor desto mer damm förekommer i inomhusluften.

Det ska finnas ett ventilerat, låsbart städutrymme med utslagsvask samt tillgång till varmt och kallt vatten. Krokare och hyllor för städutrustning bör finnas.

Hantering av kemikalier

Samtliga kemiska produkter som hanteras inom verksamheten, och som kan innebära risker ur hälso- och miljösynpunkt, ska hållas inlåsta och avskilda från livsmedel.

Det måste finnas en förteckning över samtliga kemiska produkter som används inom verksamheten. Av förteckningen ska framgå produktens namn, produktens användning samt information om hälso- och miljöskadlighet. För varje kemisk produkt ska ett s.k. säkerhetsdatablad finnas och bland annat förvaras i närheten av produkten. Säkerhetsdatabladet kan du få via leverantör eller tillverkare. De kemiska produkter som har ett mindre farligt alternativ ska bytas ut enligt produktvalsprincipen.

Avfall

Din verksamhet måste ha ett fungerande avfallsutrymme. Man kan spara stora mängder energi och naturresurser genom källsortering. Kontakta Tekniska förvaltningen för information om rätt utformning och dimensionering av soputrymmet.

Om du själv, eller någon annan i verksamheten, vill transportera farligt avfall ska du anmäla det till länsstyrelsen. Det ska finnas ett speciellt utrymme för förvaring av farligt avfall. Farligt avfall är exempelvis lågenergilampor, lysrör, batterier och elavfall (avfall som har sladd eller batteri).

Närhet till djur

Med hänsyn till allergier och luktproblem bör lokaler för barnomsorg och skola inte etableras i närheten av djurhållning, t.ex. häststall och ladugårdar.

Störningar från barnomsorgslokal i lägenhet

Om barnomsorgslokal etableras i direkt anslutning till bostadslägenheter måste ljudisoleringen vara tillräcklig, så att Folkhälsomyndighetens riktvärden för buller inomhus inte överskrider i de angränsande bostäderna.

Förorenad mark och PCB

Det är din skyldighet som verksamhetsutövare att se till att marken uppfyller kraven för känslig markanvändning. Kontakta alltid Miljöavdelningen i denna fråga.

Om du startar en förskola i en befintlig byggnad ska lokalerna vara PCB-inventerade.

Elektromagnetisk strålning

I närheten av kraftledningar, ställverk, nätstationer och andra elinstallationer som genererar elektromagnetiska fält kan magnetfältsnivån vara en hälsorisk. Enligt Boverket bör det säkerställas att riktvärdet 0,2 µT inte överskrider i nyetablerade undervisningslokaler.

Livsmedelshantering

För rutiner kring livsmedelshantering, se Miljöavdelningens broschyr ”Egenkontroll livsmedelsverksamheter”.

Mer information

Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen,
Miljöavdelningen, Örebro kommun
Box 33400
Östra Bangatan 7A våning 4
701 35 Örebro
019-21 10 00
miljoavdelningen@orebro.se
www.orebro.se

Denna skrift utgår från "Att tänka på innan du bygger en förskola, skola eller ett fritidshem" som Miljöförvaltningen i Stockholm stad tagit fram.